

представљају крупан допринос црногорској историографији.

Умро је др Никола Шкерковић. Умро је један заиста честити човек, поштован и цијењен од оних који су га познавали, искрени родољуб, васпитач омладине, искрени пријатељ свега поштеног, хуманиста, демократа са развијеним осјећањем за тежњу и потребе младих и прогресивних, педагог, јавни, културни и научни радник, човек широке културе, велике духовне ширине и високих моралних особина. Умро је човек који је у свом животу полазио од принципа: у

највећим тешкоћама, личним недаћама и породичној трагедији, не клонути духом, него утјеху тражити у раду на корист друштва. „Рад морално уздиже, душевно уравнотежује и подиже, даје садржину животу. Без рада је живот празан и бесмислен. И не само то — без рада је живот несносан, опасан, ако није још и зло“ — писао је он прије 40 година.

Својим стваралаштвом Шкерковић је дао видан допринос црногорској култури — без њега би она била оцјетно сиромашнија.

Новица Ракочевић

БУРО СУБОТИЋ

Дана 8. јануара 1973. године умро је др Буру Суботић. Сахрањен је на Леденицама, у Кривошијама. Вратио се у своје родно мјесто на вјечни починак, гдје је први пут угледао свијет, 1900. године.

Кроз цио свој живот био је везан жарком љубављу за свој завичај, за гласовито слободарско-устаничко гнијездо, за Кривошије. Ту је провео своје радсно дјетињство, у скромном сељачком дому Суботића, које је дало завидан број храбрих устаника и ратника у борбама против Турака и Аустрије. Јоко Гаврилов Суботић прославио се у Караборђевом устанку. Главари и прваци Кривошија завјерише се и заклеше 1869. године на цефердару Јова Суботића да ће устати против моћне Аустрије и да неће изневјерити витешки подухват. Дали су јуначки отпор аустријском војном походу на Кривошије и задивили Европу.

Буру Суботић је учио основну школу у Гркавцу, а гимназију у Котору и Задру, камо су га аустријске власти, као непожељног омладинца-родољуба, протјерале заједно са оцем. Када је поведен ослободилачки рат против Турака 1912, он се, као гимназијалац, са још два своја друга, тајно упутио на скадарско ратиште, да би као ђак-добровољац учествовао у црногорском освајању Скадра. Пут их је водио преко Италије. Али, у Анкони су затворени, а одатле упућени аустријским властима нат-

раг у Задар. Ту је другоао са дром Симом Милошевићем, дром Неђељком (Светом) Ђукићем, Игњатијем Злоковићем и дром Васом Томановићем.

Права је завршио у Суботици (1923). Као судија службовао је у Бечкерек (Зрењанин), Сенти и Пожаревцу, а од 1936. године у Котору. У свим овим мјестима уживао је добар глас судије, спремног и објективног, вриједног и студиозног. Зато му је послје другог свјетског рата нуђена катедра на Правном факултету у Скопљу.

Био је и доста плодан писац. Почео је писати као ученик гимназије у београдском омладинском листу „Венац“. Као студент сарађивао је у суботичком „Југословенском гласу“ и новосадском „Јединству“ и „Застави“. Тада је награђен и првом наградом за светосавски темат „Етичкоправни положај ванбрачне матере и ванбрачног дјетета“. Као судија сарађивао је у никшићкој „Слободној мисли“, сарајевском „Југословенском листу“, которском „Гласу Боке“, у чијој је редакцији био члан више година, и у титоградској „Побједи“. Своје дописе из Боке објављивао је и у „Републици“ Јаше Продановића. Запажени су његови радови у часописима: у загребачкој „Новој Европи“, београдском „Архиву за правне и друштвене науке“, титоградском „Правном зборнику“ и „Историским записима“, монографији „Котор“, зборнику „Устанак

у Боки Которској 1869“ и херцеговском подишњаку „Бока“.

Нарочито треба истаћи рад Ђура Суботића на увођењу земљишних књига у Србији. У земљишнокњижном праву, пред рат, био је један од водећих теоретичара и практичара. Био је најбољи познавалац кривошијских устанака (1869. и 1882), о којима је оставио и необјављену грађу.

Ђуро Суботић био је тих али велики родољуб, заслужни судија, човек узорне и ријетке скромности, поштења и честитости. Био је

образован, фин и тактичан у додиру са људима и странкама, а заузимљив као правобранилац. И као човек, и као судија, и адвокат, и као писац — тежио је истини. Био је човек савремених и напредних идеја; необично искрен и одан друг, топао пријатељ, узоран супруг и родитељ.

Смрћу дра Ђура Суботића Которска секција Друштва историчара Црне Горе изгубила је угледног члана и сарадника.

В. Бољевић-Вулековић

ПРОФЕСОР ЈОВАН ЂОНОВИЋ

У раним часовима 23. новембра 1971. године престало је да куца племенито срце друга Јована Ђоновича, професора историје основне школе „Његош“ у Котору, истакнутог просвјетног радника и васпитача омладине, активног члана Которске секције Друштва историчара Црне Горе, борца за слободу и друштвену правду, човека дивних људских особина и врлина.

Рођен је 15. децембра 1920. у Томићима, у Црмници. Потиче из угледне породице која се увијек борила за слободу домовине, за људску срећу и напредак. Те идеале својих предака друг Јован никада није изневјерио.

Као ђак цетињске Учитељске школе, ангажован у напредном омладинском покрету, морао је с групом својих другова да напусти Цетиње и настави школовање у Вршцу. Послије ослобођења радио је као учитељ у родној Црмници и Шестанима. Затим је свршио Вишу педагошку школу у Цетињу, и као наставник, службовао у Тивту и Котору, одакле је завршио историјску групу на Филозофском факултету Универзитета у Сарајеву.

Као скојевац, Јован Ђонович се истицао у напредном револуционарном покрету у Црмници. Припадао је младим црмничким револуционарима чије су гранате 13. јула 1941. у Вирпазару огласиле почетак непоштедне борбе за бољи живот и друштвену правду. С многим устаницима пао је у руке окупатору. У злогласним логорима у Албани-

ји издржао је тешка страдања и мучења, увијек достојанствен, ус праван и несаломљив. По ослобођењу је радио у народноослободилачким одборима и другим друштвеним организацијама Црмнице. Активно је радио у Секцији Друштва историчара, Савезу бораца, ССРН, Скупштини општине Котор, Друштву пријатеља дјете и у другим организацијама.

Као професор зрачио је у својој школи васпитачком и родитељском љубављу према ученицима, својим познавањем предмета, својим ставом и правичношћу. Уживао је добар глас и углед педагога.

Истицао се својим предавањима и дискусијама у Которској секцији историчара; учествовао је на многим скупштинама и конгресима Друштва историчара Црне Горе и Југославије.

Као друг и пријатељ, Ђонович је необично вољен; био је искрен и срдчан, отворен и поуздан, вјеран и одан — какав се само пожељети може.

Одиковао се и чојством. Био је чврст и примјеран карактер, грађанин свијетлог образа, честит, поштен и племенит, природан и скроман, човјекољубив, широких погледа, напредне и здраве мисли, жарки родољуб и патриота, народни човек, сијач љубави и слоге, јединства и братства југословенских народа. Био је у свему веома користан члан нашег савременог друштва и социјалистичке заједнице.